

Kollum, gekozen en openlijk in het ambt bevestigd op Zondag 15 Januari 1888, bericht u langs dezen weg.

dat ook voor zyne kerk de synodale organisatie van 1876/77 is terzijde gesteld en aangevuld de Dordtsche kerkenorde van 1619.

Erkennde de drie Formulieren van eenheid als akkoord van kerkelijke gemeenschap wenscht hij ook met de overige Gereformeerde kerken in correspondentie te treden en begeert die hij dezen, met de bede, dat het den Heere moge behagen zijn Zion nog te stellen tot een lof op aarde.

Namens den kerkeraad voornoemd,
F. ALGERA, *procurator*,
P. WESSELIUS, *scriba*.

Rotrum, 16 Jan. 1888.

Buitenland.

Duitsland. Een rectificatie.

Toen wij in no. 504 van ons blad aan de hand van Dr. Zahn onze lezers een blik deden slaan op den gang der dingen in het Wupperthal gedurende deze eeuw, teneinde aan te toonen, dat, schoon zowel de Gereformeerde als de Lutherse kerken in dit deel van Duitschland buitengewoon hebben gebloeid, evenwel de tijdgeest, waardoor de invoering van de Unie mogelijk werd, ook in dit deel van den wijngaard des Heeren veel heeft verwoest, — spraken wij ook niet een enkel woord een afkeurend oordeel uit over de godsdienstige opwekking, die in het jaar 1861 in het stedelijk weeshuis te Elberfeld werd waargenomen.

Op het voetspoor van Dr. Zahn noemden wij die opwekking „een ziekelijke beweging, vergezeld van zenuwtoevallen.“

Naar aanleiding van dit oordeel zond ons de Weldelegh. heer W. van Oosterwijk Bruyn, die ons de eer van zijne vriendschap gunt, een boekje, handelende over hetgeen in 1861 in genoemd weeshuis is voorgevallen, met verzoek om het in overweging te nemen. Gulweg moeten wij erkennen, dat dit ons oordeel heeft gewijzigd. Het is een getuigenis van zeven Elberfeldsche predikanten omtrent genoemde geestelijke opwekking in het weeshuis. Zij komt op het volgende neder:

Doordat de geest van de cholera de stad Elberfeld zeer had geteisterd, was de drang van de godvreesenden en van hen, die nog enigszins verstanden, dat het de slande hand Gods was die de stad bezocht, om tezamen om uitkomst te bidden, groot geworden. In die gebieden werd ook dikwerf de nood der kinderen van het Elberfeldsche weeshuis, die aan hunne verzorgers door hunne wederspanningheid groot verdriet aandedden, gedacht.

Eens kwam het in die inrichting toch zoover, dat, toen het den wezen op een Zondag verboden werd uit te gaan, omdat het sterk dooidde, de kinderen zich gemeenschappelijk gingen verzetten; men wilde bij de huisgodsdienstoefening niet medezingen, er werden glansruiten ingeworpen enz. Maar de hand van een sterkere kwam over hen; reeds den volgenden dag openbaarden vele knapen een levendig gevoel van hunne zonden, en er ontstond een drang, om vergiffenis van God af te smeeken. In de weken, die voorafgingen aan deze, hadden enkele meisjes haar zielenood aan den vader van het weeshuis bekendgemaakt. Toen echter meerdere kinderen hunne zonden begonnen te gevoelen, werden bedestonden in het weeshuis gehouden, tot welke eerst enkel volwassenen werden toegelaten, doch later ook de kinderen, die het krachtigst waren aangegegrepen. Onder de knapen van het weeshuis lieten men reeds samenkomsten tot gemeenschappelijk gebed.

Van den 1sten Februari af werd als het ware het geheele weeshuis door de beweging medegeleefd. Sommigen werden ook lichamelijk daardoor aangegegrepen; zij begeerden, dat men voor hen bidden zou en niet weinigen kregen binnen eenige dagen vrede, zodat zij den Heere prezen. Bij deze kinderen openbaarde zich een krachtige geest des gebeds; in het bijzonder gevoelden zij zich gedrongen om voor de nog onbekeerde kinderen te bidden. Van het midden van Februari af kwamen lichamelijke aandoeningen weinig meer voor; de beweging nam een stiller karakter aan.

Nu wordt het toegegeven, dat het ook in het Elberfeldsche weeshuis geweest is, gelijk bij alle andere dergelijke bewegingen, namelijk dat slechts een klein deel van de aanvankelijk opgewekten tot bekeering gekomen is. Doch er zijn goede vruchten, volgens het getuigenis van de zeven Evangelische predikanten, van de opwekking gebleven. En dit is niet te ontkennen, dat na acht weken de toestand van het weeshuis geheel was omgekeerd. In plaats van den geest van oproer had die des gebeds de overhand gekregen. Dit was een wonder, door de hand des Heeren gewrocht, te noemen. Ons komt het althans voor, dat dit niet heeft kunnen geschieden, dan door de bijzondere werking van den Heiligen Geest. Opmerkelijk is het, dat juist de knapen, die tevoren het meest gerebelleerd hadden, het diepst werden ontdekt. Ook moet nog getuigd dat de lichamelijke aandoeningen, die bij knapen en meisjes opgemerkt werden, van voorbijgaanden aard bleken te zijn; er wordt althans gemeld, dat niet een blijvende schadelijke gevolgen daarvan gehad heeft.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

Doof en blind.

(Vervolg.)

Het zelf vormen van woorden was natuurlijk voor Laura een zaak van het hoogste belang. Om 't haar makkelijk te maken, liet Dr. Howe een plank vervaardigen als bij ons de letterkast, en nu kreeg Laura metalen letters om daarmee woorden te maken. Dat ging uitstekend, en evenzo gelukte het haar de vinger-taal te leeren, waarvan zich de doofstommen bedienen.

Natuurlijk ging dat weer niet gemakkelijk. Want de doofstommen zijn gewoonlijk ziende, en Laura was blind. 't Vorderde dus van de ondervijzers niet weinig geluk. Wilde men Laura leeren bij het woord „spootlood“ op de vingers te geven, dan moest zij zulk een voorwerp eerst betasten, en leeren waarvoor het diende. Ging dat alles nu goed, dan maakte de juffrouw met de hand de teekens voor „spootlood“. Laura legde daarbij haar eigen hand op die van de meesters, en dat ging zoolang voort, tot het meisje 't woord kende. Gij begrijpt hoeveel tijd daar soms mee verliep.

Hij zulke lessen was het merkwaardig en treffend meteen. Laura te zien. Zij zat in

een zeer opmerkelijke houding, het hoofd een weinig opzij, gelijk iemand, die opletend luistert. Haar lippen waren half geopend, doch zij ademde nauwelijks. Op haar gelaat zag men duidelijk de gespannen aandacht. Doch eensklaps begint zij te glimlachen. Daar merkt de onderwijzer, dat Laura het woord heeft begrepen, en weldra beschrijft het meisje de teekens met haar eigen hand.

Als het zoover is, moet echter het geleerde woord ook nog gevormd worden uit de metalen letters. De proef op de som wordt daardoor geleverd, dat Laura de letters legt op het voorwerp dat bedoeld wordt. Nu heeft zij alles begrepen en de les is afgelopen.

Zoo gingen anderhalf jaar onder ijverig leeren voorbij. Laura kende nu een menigte woorden. Zelfs begon zij heel vlot, natuurlijk met de vingers, te spreken. Ook oefende zij zichzelf. Als zij alleen was, zat zij vaak met zichzelf te spreken; of wel, zij richtte het zoo in, dat het was, alsof ze met een ander sprak. Haar eene hand stelde dan den onderwijzer voor; met de andere gaf zij antwoorden op de vragen.

Er waren in het gesticht in 't geheel een veertig of vijftig meisjes. Alleen op 't gevoel af wist echter Laura het eene zeer goed van het andere te onderscheiden. Ja, zij kwam zelfs zoover, dat zij menschen die zij eens met de handen had aangeraakt, zodat zij hun trekken in 't geheugen had, na jaren weer herkende.

Nu wilde men echter een andere proef nemen. Toen Laura het huis van haar ouders verliet was zij, gelijk we weten, nog zeer jong, en in alles zeer achterlijk en gebrekkig. De vraag was nu, of het meisje na zoo langen tijd haar moeder nog zou herkennen, en zich van de dagen in het ouderlijk huis nog iets herinneren. Al lang had de moeder gewenscht haar kind eens te zien, doch Dr. Howe had het uitgesteld. Nu echter vond hij 't goed en lette nauwkeurig op, hoe 't af zou loopen.

De moeder kwam de kamer binnen, waar Laura met andere meisjes aan 't spelen was, en zag het een poosje aan. Het duurde niet lang, of Laura liep onder 't spelen tegen de vreemde bezoeker, en begon haar heel nieuwsgierig te betasten. Maar daarbij bleef het. Hoe de moeder haar ook liefkoosde, het kind herkende haar niet meer, en de goede vrouw kreeg de tranen in de oogen toen zij dat merkte.

Maar de liefde is vindingrijk. De moeder, op alles bedacht, had een snoer paarslen meebrengt, dat Laura vroeger had gedragen. Dit sieraad liet zij het meisje nu betasten en zie, deze herkende het, doch nog altijd niet haar moeder. En toen deze voorrijng haar te streelen en te liefkoosden, werd Laura ongeduldig, trek haar handen weg en ging weer aan 't spelen.

Dat smartte de moeder diep. Doch zij gaf 't niet op. Zij had een fraai bewerkte speldje bij zich, dat de kleine vroeger had gedragen, en 't welk zij haar nu in de hand legde. Laura betastte het, betastte het nog eens en zij herkende ook dit. Doch meteen scheen zij een flauwe herinnering te krijgen aan de dagen, toen zij die voorwerpen droeg, en aan de menschen, die haar toen omringden.

Opnieuw begon zij haar moeder te betasten en 't was, als kwam langzamerhand al 't oude weer boven. Nu eens werd het meisje rood, dan weer bleek. Nu eens kon men blijdschap op haar gelaat lezen, dan weder angst en twijfel. Zij geraakte geheel in beweging en ontsteltens. Maar op dat oogenblik trok de moeder haar kind dicht tot zich en kustte haar teer. En nu waren alle twijfel en wantrouwen bij Laura voorgoed verdwenen. Zij drukte zich met onbeschrijflijke vreugd tegen haar moeder aan, liet zich streelen en kussen, en weldra kon zij op haar manier ook moeders naam uitspreken.

Laura behoorde tot die goede leerlingen, welke niet tevreden zijn met eenvoudig datgene zich in 't hoofd te prenten, 't welk hun aangewezen wordt, maar die liefst nog meer doen. Telkens vroeg zij naar dit of dat, en wilde er den naam van weten. Die werd haar dan duidelijk gemaakt, zodat zij hem met de vingers kon nazeggen. Maar het was alles ten slotte nog zeer onvolkomen, gelijk we straks zien zullen.

Een eerlijke bekentenis.

In den zeventienden oorlog sloeg de Saksische prins Xavier eens het beleg voor de stad Göttingen.

Hij zond aan den bevelhebber een opschrijving om zich over te geven, en zond eenzelfde brief als hij aan den overste schreef ook aan den beroemden hoogleraar Kästner, die in Göttingen woonde, opdat hij de overgaf zou aaraden.

Nu was deze heer vroeger in de Saksische stad Leipzig professor geweest, juist niet voor zijn genoegen. Hij was dan ook allesbehalve geneigd om de Saksers te helpen hun zin te krijgen, en schreef het volgende antwoord aan den prins, die gedreigd had, dat hij, als men de stad niet overgaf, haar zó zou insluiten, dat er hongersnood zou ontstaan.

„Ik dank diep geroerd en nederig uw Hoogheid voor de vereerende oplettenheid. Maar de overgave der stad Göttingen is een krijgzaak, die alleen van den bevelhebber afhangt en waarin ik mij niet mag mengen. Ik moet mij, evenals de hoogeschool, onderwerpen aan wat den bevelhebber goeddunkt. Wat nu den gedreigden hongersnood betreft, daarvoor heb ik voor mij althans geen vrees. Want ik ben vroeger vijf jaren lang buitengewoon hoogleraar in Leipzig geweest en bijgevolg heb ik wel hongerlijden geleerd.“

CORRESPONDENTIE.

N. v. T. te W. en H. K. te Wd. Op uw brieven volgt zoo spoedig mogelijk bescheid.

HOOGENBIJK.

Gereformeerde Gezindheid.

Doleerende Kerken.

DIJNTAL: Meppel, Van Ransel te Kollum, Fernhout te Zwartzsluis en Woudstra te Maassluis.

TWENTAL: Haren, S. Sleeswijk te Rijnrood en G. van Gooie te Bouschoten.

HERFORD: 's-Gravenhage, E. Hama te Bunnik, — Rindert, C. Vansindes te Waspik, — Dordrecht, W. van den Bergh te Voorhout, — Helder, J. H. M. G. Wolf te Gameren, — Haren, S. Sleeswijk Visser te Rijnrood.

AAKROKON: Velp (bij Arnhem), P. C. Koster te Eemnes-Binnen.

BEDANKT: Kamerik, I. Schotel, pred. bij de Chr. Ger. gem. te Haaren, id. Klein Heilgeland, — Nijkerk, R. Fernhout te Zwartzsluis, — Dokkum, — J. H. M. G. Wolf te Gameren, — Kampen, C. Vansindes te Waspik.

Christelijke Gereformeerde Kerk.

AAKROKON: Franeker, J. M. ten Hoor te Opper-

BEDANKT: Lask, J. Bruins te Nieuwlande (Gr.).

Synodale Genootschapskerk.

BEHOEVEN: Hindeloopen, C. J. van Arkel, cand. te Utrecht. — Nieuwe-Peeters, P. Zoon te Engwism, — Bennekom, E. A. Lazarus te Oldebroek, — Ootmarsum, J. Dommissie te Gapinge, — Katwijk aan Zee, W. J. van Eiden te Kijzen, — Eemstra en Allingawier, J. J. Vonk te Oldebroek, — Wams en Scharl (cl. Sneek), J. Bollestein te Ter Aar (cl. Leiden), — Stavoren, G. J. Antink te IJestrum, — Thesinge, J. Faber te Haaren, — Ooster- en Wester-Blokker, J. Bischoff Boele, prop. te Utrecht, — Maassluis, G. H. Blokker, te Tjamsweer (cl. Appingadam), — 's-Gravenhage, J. W. H. Kalkman te Monster.

AAKROKON: Middellburg, I. Helder te Zandvoort, — Deventer, bij de Zendinggemeente, J. Kampstra te Langweer, — Workum (cl. Sneek), J. Hoekstra te Burum (cl. Dokkum), — Noordwijken, C. J. van Arkel, cand. te Utrecht.

BEDANKT: Kralingen, D. J. Karres te Bruijnse, — Holwerd, D. Cannegieter te Bellen, — Vlaardingen, S. La van Stein Callenels te Heerde, — Oostzee, A. Reijnders te Zuidwilde, — Bloksil, E. M. van IJsendijk te Laren, — Katwijk aan Zee, E. A. Lazarus te Oostervolde, — Drielhuizen en Zuid-Scharum (cl. Alkmaar), B. Jolgerma te Heerwiler (cl. Brielle), — Diemen (cl. Amsterdam), H. Feijkes te Hoogeveen (cl. Assen), — Haulerswijk, R. Damst te Wedde, — Barneveld, P. Bongers te Amida, — Benthuizen (cl. Leiden), C. J. van Arkel, cand. te Utrecht, — Wapenvelde, J. W. Knottenbelt te Schaarsbergen.

Advertentiën.

Tournaphone.

Ondergetekende heeft zich eenigen tijd geleden een **TOURNAPHONE** aangeschaft bij den heer VAN DER WAL te Utrecht, waaromtrent ik moet verklaren, dat ze geheel aan het doel beantwoordt, en ik gemench heb hiervan kennis te moeten geven aan allen, die voor huis of vereeniging belangstellen in koraal en geestelijke liederen, waarvoor deze mij uitnemend bevalt.

Hellerhoofds. H. VAN MARION.

TOURNAPHONE.

NIEUW

Amerikaansch orgel met tongwerk.

Op dit instrument kunnen alle Psalmen, Gezangen en Christelijke liederen gespeeld worden, zonder dat eenige kennis van muziek daarbij vereischt wordt.

Verkrijgbaar in het magazijn van Amerikaansche orgels van

CHR. J. VAN DER WAL,
Zadelstraat No. 401, Utrecht.

Heden verscheen bij den Uitgever A. H. TEN BOKKEL HUININK, te Utrecht, de 1ste aflev. van:

De Tabernakel.

Gods Heiligdom bij Israel,

door

L. SCHOUTEN Hzn.

Predikant bij de N. Herv. Gemeente te Utrecht.

Met prachtige gekleurde platen. Compleet in 8 & 9 aflev. à 90 Cts, 4de form. gedrukt op zwaar papier.

Slechts 100 exemplaren worden gedrukt op zwaar Holl. papier à f 1.50 per aflev.

Iedere solide boekhandelaar neemt bestellingen aan.

Heden zijn de vier eerste Nos. der

Godsdienstige Blaadjes.

jaargang 1888.

aan de teekenaars verzonden:

No. 241. Gered en thuis.

242. De almachtige Verlosser.

243. Een wesp zonder angel.

244. Trouw in 's Heeren dienst.

De 100 Ex. van elk No. 60 Cent, franco per post 70 Cent.

Bij teekening ontvangt men maandelijks 12 blaadjes (van elk No. 3 stuks), alzo 144 per jaar voor f 1 en franco p.p. voor f 1.20.

Gezondte pakjes van 500 Ex. in 20 verschillende Nos. f 3. franco per post f 3.20.

De teekening is bij alle boekhandelaars opengesteld, alsmede bij den uitgever

Utrecht. C. VAN BENTUM.

Bij den Uitgever J. J. WIARDA, te Sneek, is van de pers gekomen:

LEESBOEK

OVER DE

Gereformeerde geloofsleer.

Zestiende stuk.

Hellsorde. Heiligmaking.

door

H. E. GRAVEMEIJER.

Prijs f 0.90.

Van dit werk, door de Christelijke pers zoo gunstig beoordeeld en aanbevolen, verscheen vroeger:

1ste stuk: Godadienst. Bronnen der Godskennis. Tweede druk. f 0.75

2de » Gods Woord. Tweede druk. f 1.25

3de » Gods Wezen, Namen, Eigenschappen. Tweede druk. f 1.—

4de » Gods Drie-eenheid. Tweede druk. f 1.—

5de » Gods Bealuten. Praedestinatie. f 0.90

6de » Schepping. f 1.—

7de » Voorzienigheid. f 0.65

8ste » Staat der Rechtheid. f 0.50

9de » Zonde. f 0.90

10de » Des Verlossers Persoon. f 0.80

11de » Des Verlossers Namen en Ambten. f 1.—

12de » Des Verlossers Staten. Verandering. f 1.40

13de » Des Verlossers Staten. Verhooring. f 0.80

14de » Heilsorde. Roeping. (Bekeering, Geloof). f 0.80

15de » Heilsorde. Rechtafdigding. f 0.80

Elk stuk is afzonderlijk verkrijgbaar bij alle solide boekhandelaars, alsmede bij den uitgever,

Diaconaal congres.

Broeders diakenen, door hun kerkeraad afgevaardigd naar het Diaconaal congres, te houden 2 en 3 Februari eerstkomende D. V. te Utrecht, worden verzocht, indien zij wenschen dat de regelings-commissie voor logies enz. zorg, daarvan bericht te zenden aan den eerst ondergetekende.

Zoo mogelijk zal de commissie trachten daarin te voorzien, hetzij tegen betaling, hetzij gratis.

Opgeven worden verzocht vóór Zaterdag 28 Januari eerstkomende.

De regelings-commissie:

A. KOLDEWIJN, Potterstraat.

H. J. DE LIGT.

H. DE WILDE.

Mr. A. G. WOLF.

Utrecht, 19 Januari 1888.

Dienstneming voor Oost-Indië.

Nederlanders ontvangen bij het aangaan van eene militaire dienstverbintenis van ZES jaar een handgeld van

Drie Honderd Gulden.

Aanbrenghpremie TIEN GULDEN.

MILICIENS in werkelijken dienst of met groot verlof kunnen voor den tijd van TWEE jaar gedetacheerd worden naar OOST-INDIË; premie

Twée Honderd Gulden,

Aanbrenghpremie TIEN GULDEN,

bijaldien de Milicien met groot verlof afwezig was van zijn korps.

Het Departement van Koloniën en alle Burgemeesters geven GRATIS inlichtingen.

Wie goede, Gereformeerde leerredenen wenscht te onderzoeken, bestelle

Lijdens- en Feeststoffen

van A. P. A. DU CLOUX, 2de uitgaaf.

12 Lijdensstoffen, 1 gulden; 12 Feeststoffen

1 gulden, franco verzending. De eerste uitgaaf kostte f 1.80. Verkrijgbaar bij R. BOERMA,

Grootte Appelstraat, Groningen.

Een Exemplaar Johannes Calvijn, verklaring

over het Nieuwe Testament, uitgegeven 1834.

In het Latijn, rindelijk, halfleer, 7 deelen,

groot 8°, voor 9 gulden. (670)

Bij J. H. DUNK, te Rotterdam, verscheen

(franco na toezending van postwissel of per

bestelling bij alle boekhandelaars verkrijgbaar):

Gideons Hervormingsdaad.

REDE naar aanleiding van Richt. 6: 25—32,

door

Dr. W. GEESINK,

Pred. bij de Ned. Ger. Kerk (Dol.) van Rotterdam.

24 bladz. groot 8°, 25 Cent.

Een principieel getuigenis, rakende den algemeenen toestand; een met keurige zorg bewerk, met goed geschreven stuk... Het grijpt u aan, overwint u en ga moed of mede of ke verkracht uw conscientie... Een zeldzame overredingskracht spreekt er uit. Het klemt op elk punt... Een getuigenis, in plichtig bezield vorm; gepreeld aan opgeblazen toon; dat klaar ontlee, helder doorgedacht en in juiste bewoordingen weergegeven is... een harmonisch geheel, dat boeit en meeslept en wat den vorm aangaat, een model... Een schoon, kernachtig stuk.

W. HOVY.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributie: door den heer J. W.

Koning te Leiderdorp f 15; door den heer K.

Coster te Staphorst f 48; van Dr. Ph. J. H.

te N. f 25; door den heer K. Floor te Wons

f 57.50; door den heer P. Human Jz. te Melis-

sant f 72; door den heer N. P. Tuininga Hz.

te Franeker f 43; door den heer P. Roodhui-

zen te Veendam f 60; door den heer P. Ruppe

te Waddingsveen f 38.50. Aan collecten: door

den heer K. Floor te Wons, Ned. Ger. Kerk

f 26.86; door den heer A. Feenstra, te Nijland,

door eenige vrienden f 14.50; door Dr. A.

Renier te IJselmuiden f 13; door Dr. J. G.

Klomp te 's-Graveland, Kerstcollecte, f 17.85;

door Dr. G. J. Barger te Driebergen,

Ned. Ger. Kerk f 30; bij een spreekbeurt te

Nieuwer-Amstel door den heer W. Kübler

Wzn f 13.25. Aan schenkingen: Door den

heer K. Floor, te Wons, van een in den

Heere ontslagen zuster f 5, uit het busje van

Dr. T. D. Prins f 11.75, samen f 16.75; door

Dr. C. L. D. van Coeverden Adriani te Utrecht,

van drie vriendinnen en een vriend uit Strijen

met bijdrift Pa. 146:3 f 1.50; door den heer

C. G. Timmermeester van S. en H. T. f 2;

door den heer W. Scherpenzeel te Lexmond

f 3.50; door den heer R. Fink te Leiden, van

H. B. f 0.15; door den heer A. T. van D. te

Ten Boer f 2.50; door den heer W. Kübler,

door een overleden zuster bijeengepaard

f 2.50, van C. B. S. f 10, tezamen f 12.50.

Voor de Medische Faculteit:

Van H. I. den I. L. te R. 30 Mark; door Dr.

J. H. F. Gangel te Aalten f 2.50.

Voor het Hospitium: